

TALOUSNEUVOSTO

9.9.2015

Kokousmuistio 5/2015

Aika 9.9.2015 klo 8.00–9.00

Paikka Pääministerin virka-asunto Kesäranta

Läsnä Sipilä Juha, puheenjohtaja
Stubb Alexander, varapuheenjohtaja
Berner Anne
Fjäder Sture
Järventaus Jussi
Liikanen Erkki
Lindström Jari
Lyly Lauri
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Mäntylä Hanna
Palola Antti
Penttilä Risto E.J.
Rehn Olli
Soini Timo
Toivakka Lenita
Vehviläinen Anu
Hetemäki Martti (at.)
Jalonen Markku (at.)
Lahtinen Markus (at.)
Nevamäki Riina (at.)
Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi asialistalla olevan kaksi asiaa: vuoden 2016 talousarvioesitys sekä hallituksen esitykset kustannuskiilpailukyvyn parantamiseksi.

2 Hallituksen vuoden 2016 talousarvioesitys

Valtiovarainministeri Stubb kävi lyhyesti läpi hallituksen talousarvioesityksen lähtökohtia ja keskeisiä linjauksia (liite 1). Budjettia laaditaan hyvin haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa. Pitkään jatkunut heikko suhdannetilanne, rakenteelliset ongelmat ja kasvava työttömyys heijastuvat negatiivisesti julkisen talouden rahoitusasemaan eikä EU:n vakaustavoitteita ilmeisesti tänä vuonna saavuteta.

Budjetin valmistelun perustuu hallitusohjelman linjauksiin, joissa keskeisenä tavoitteena on julkisen talouden tasapainottaminen ja pitkän ajan kestävyysvajeen kattaminen. Tulojen ja menojen sopeuttamisella pyritään vahvistamaan julkista taloutta n. 4 miljardilla eurolla vuoden 2019 tasolla. Budjetin ohella hallitus hyväksyy nyt ensimmäistä kertaa

yli vaalikauden ulottuvan julkisen talouden suunnitelman, joka sisältää rahoitusasematavoitteet myös kuntataloudelle.

Keskusteltiin vuoden 2016 talousarvioesityksestä. Keskustelun aikana nousi esiin muun muassa seuraavia näkökulmia:

- Vallitsevassa taloustilanteessa on vaikeaa löytää oikeaa tasapainoa taloutta vauhdittavien ja julkista taloutta tasapainottavien, jarruttavien toimien välille. Budjetti rakentuu ensisijaisesti näkemykselle taloudessa vallitsevasta pidempiaikaisesta rakenteellisesta kriisistä.
- Työtulovähennyksen kasvattaminen tukee ostovoimaa ja on tervetullut uudistus.
- Osaamiseen tehtävien panostusten pieneneminen huolestuttaa erityisesti. Nämä ovat kuitenkin välttämättömiä, koska julkisen sektorin rahoituskyky on pysyvästi alentunut. Tavoitteena on, että tulokset eivät heikkene ainakaan samassa suhteessa.
- Investoinnit ovat Suomessa jääneet poikkeuksellisen matalalle tasolle vaikka luoton hinta on hyvin matala eikä rahoituksen saatavuudessa ole merkittäviä ongelmia.
- Investointien edistämiseksi keskeinen vaikutuskanava on luottamuksen nousu julkisen talouden uskottavan tasapainotumisnäkökuvan myötä. Kärkihankkeisiin sisältyy kuitenkin myös panostuksia mm. liikenneverkkoon ja innovaatioihin, jotka osaltaan edesauttavat investointien elpymistä. Myös EU-rahoitusta on syytä hyödyntää.

Pääministeri totesi tarpeelliseksi palata lähemmin investointien vähyyttä koskevaan problematiikkaan jo talousneuvoston seuraavassa kokouksessa.

3 Hallituksen esitykset kustannuskilpailukyvyn parantamiseksi

Pääministeri kertasi lyhyesti esityksen taustaa ja tavoitteita. Esitys pyrkii saavuttamaan samat päämäärät, joita kariutuneissa yhteiskuntasopimusneuvotteluissa tavoiteltiin. Keskustelussa palattiin mm. yhteiskuntasopimusta tunnustelevien neuvotteluiden kulkuun ja niiden kariutumisen syihin, joista eri osapuolilla on osittain erilaiset näkemykset. Lisäksi nostettiin esiin muun muassa seuraavia näkökulmia:

- Hallituksen vastuunkantaminen vaikeassa tilanteessa on perusteltua ja oli myös selkeästi etukäteen kommunikoitu. Tämä lisää yleistä luottamusta hallituksen toimintakykyyn. Poikkeuksellinen aika vaatii poikkeuksellisia ja nopeasti vaikuttavia toimia.
- Yleisesti käytettyjen joustoestimaattien pohjalta voidaan arvioida, että toteutuessaan esitykset lisäävät työllisyyttä 50 – 75 000 henkilöllä.
- Julkiselle sektorille esitys merkitsee ennen muuta työpanoksen lisäystä, mikä on erittäin tervetullutta vallitsevassa rahoitustilanteessa.
- Pakottavan lainsäädännön käyttöönottoaminen työmarkkinakysymyksissä on hyvin merkittävä ja kauaskantoinen poikkeama sopimusyhteiskunnan mallista, jota Suomessa on pitkään noudatettu. Toimien oikeudellinen perusta on syytä selvittää huolella sekä tehdä selväksi aikooko hallitus jatkossakin mahdollisesti puuttua vastaavalla tavalla sopimisen edellytyksiin.
- Pakottava lainsäädännön käyttö sopii huonosti hallituksen tavoitteeseen vahvistaa paikallista sopimista.
- Maltillisen sopimuskierron todennäköisyys pienenee, kun menetetyille eduille haetaan kompensatiota palkkojen kautta.

- Esitetyllä paketilla voi olla alkuvaiheessa merkittäviä negatiivisia vaikutuksia ostovoimaan.

4 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja totesi talousneuvostolla olevan jatkossa kosolti tärkeitä asioita keskusteltavaksi. Seuraavassa noin kuukauden päästä pidettävässä kokouksessa paneudutaan investointilaman taustalla oleviin syihin. Kokousaika ilmoitetaan mahdollisimman pian. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.00.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri